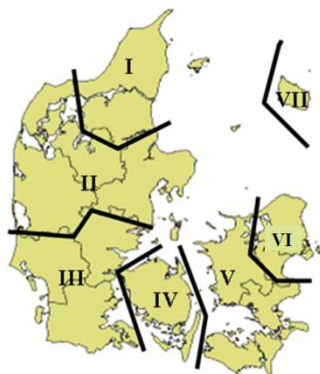

Kommunale kommandocentraler (KC) i Region I

Tilbage til [forsiden](#).

Region I svarede til Nordjyllands Amt. Læs om de [regionale](#) kommandocentraler i Region I [her](#).

Har du flere oplysninger/billeder end i nedenstående håber vi du vil sende os en [mail](#).

- Læs om det civile beredskab på kommunalt niveau [her](#).
- Læs om kommandocentralerne generelt [her](#).

Kortlægningen er et supplement til bogen "[Danmarks dybeste hemmelighed. REGAN VEST – regeringens og kongehusets atombunker](#)".

Indhold

Aalborg Syd	1
Aalborg Nord	8
Brønderslev	9
Frederikshavn	10
Hadsund	16
Hjørring	24
Hobro	27
Løgstør	30
Nibe	33
Skagen	35
Sæby	43
Aars	45

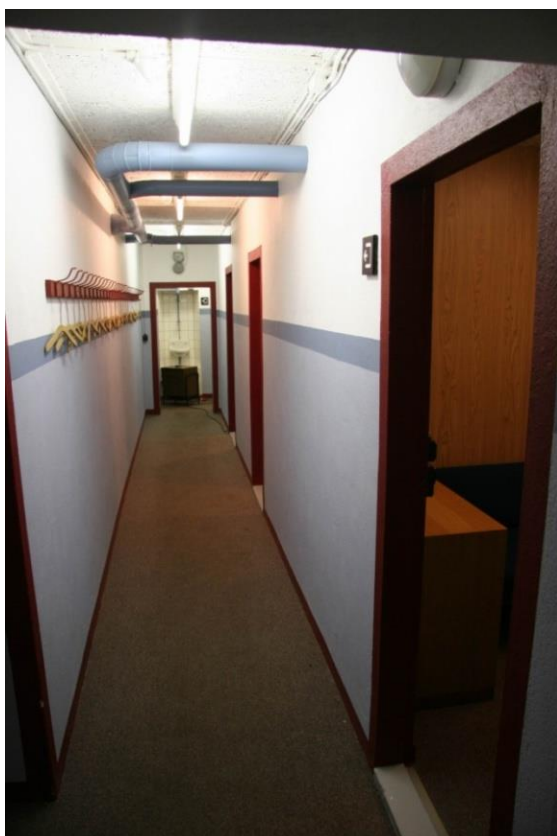
Aalborg Syd

Idet man forventede at fjende ville sprænge Limfjordsforbindelserne havde Aalborg to KC'ere, så de to bydele kunne fungere uafhængigt af hinanden.

Aalborg KC Syd ligger på Kornblomstvej tæt på Beredskabsregion I's kommandocentral v. Skovsvinget [link [her](#)]. Der er tale om en tysk bygget model Regelbau L494 (Vermittlungsbunker). Bunkeren er støbt i 1944 og er unik i den forstand at det er den eneste af sin slags. Den er bygget som en del af det omfattende atlantvoldsbyggeri i Europa.

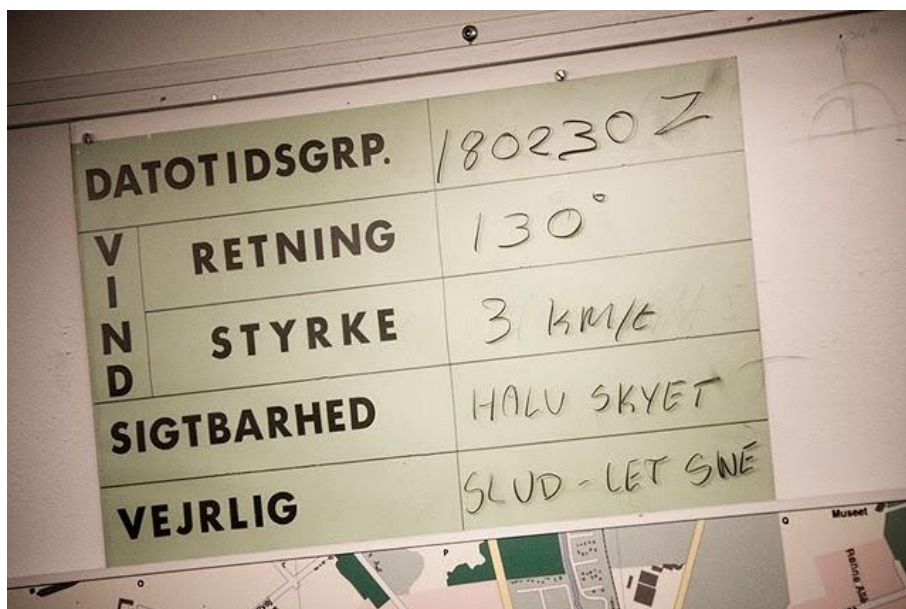
Indgangen. Foto til venstre: Tønnes Schrøder 2011. Foto til højre: Anders Kvist 2011.

Til venstre: Gang. Foto: Tønnes Schrøder 2011. Til højre: Signalrum med telefonpladser. Foto: Anders Kvist 2011.

Operationsrum. Foto: Tønnes Schrøder 2011.

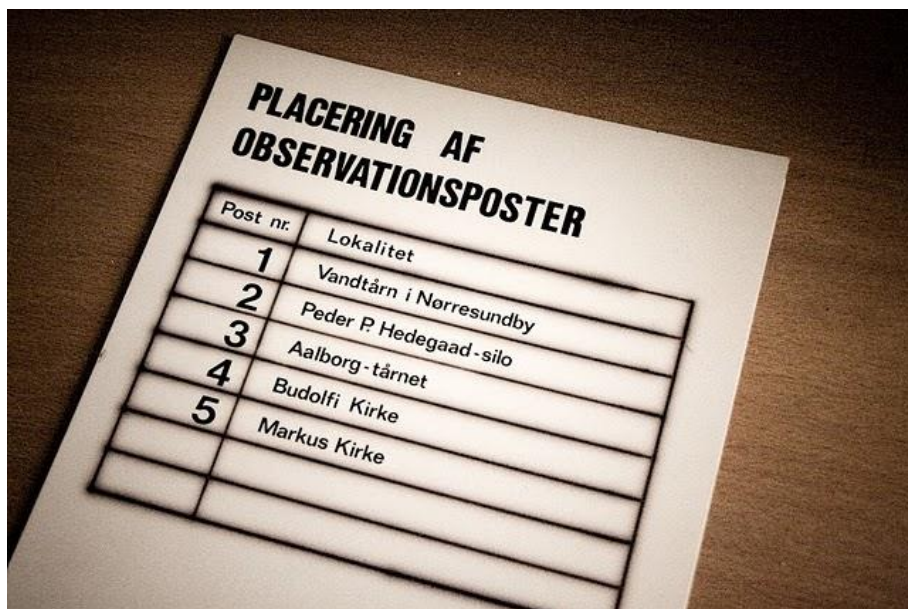
Når man arbejder under jorden er det svært at følge med i vejrets skiftet. Og vejroplysninger er meget vigtige, for det påvirker redningsindsatsen lige som det er vigtigt at vide hvilken vej f.eks. nedfald fra en atombombesprængning blæser. Foto: Anders Kvist 2011.

Den teknologiske udvikling løber så stærkt, at udflytningsanlæg meget hurtigt forældes. Derfor er det f.eks. en sjældenhed at se PC'er i bunkere som her. Der findes også kun én. Foto: Anders Kvist 2011.

Tavle, der giver KC overblik over hvilke køretøjer, der er til rådighed. Foto Anders Kvist 2011.

Kommunens skademeldeberedskab er udvidet til at omfatte en række højtliggende lokaliteter. I bunkeren ligger der derfor f.eks. også en nøgle til Budolfi kirke, så det er nemt at komme derind. Foto: Anders Kvist 2011.

Anlæg til varsling af luftalarm. I dag er denne funktion overtaget af politiet i hele landet. Foto: Anders Kvist 2011.

Maskinrum. Nødgenerator nederst til højre, eltavler på væggen til venstre og luftfiltre på bagvæggen. Foto: Anders Kvist 2011.

Grundtegn. Foto: Tønnes Schrøder 2011.

I sidste nummer af medlemsbladet bragte vi en artikel om kommandocentralen i Viborg der har været aktiveret i en skarp situation, da fjernvarmenettet brød sammen i 1979. Nu viser ny forskning at endnu en kommandocentral har været skarp aktiveret.

RAMT AF EKSPLOSION!

Gasværket i Ålborg investere i 1964, 5,4 millioner kroner i et nyt Spaltgasanlæg, hvor "letbenzin" spaltes til bygas. I 1963 er "letbenzin" kendt som et overskudsprodukt fra raffinaderierne, som der bliver stadigt flere af, også i Danmark.

Med et automatiseret spaltgasanlæg er det muligt at reducere arbejdsstyrken fra godt 100 mand til kun 35. Da man samtidig kan spare et par millioner på at renovere det gamle gasværk. Spaltgasanlægget bliver indviet den 25. november 1965 og kan levere op til 96.000 m³ bygas i døgnet.

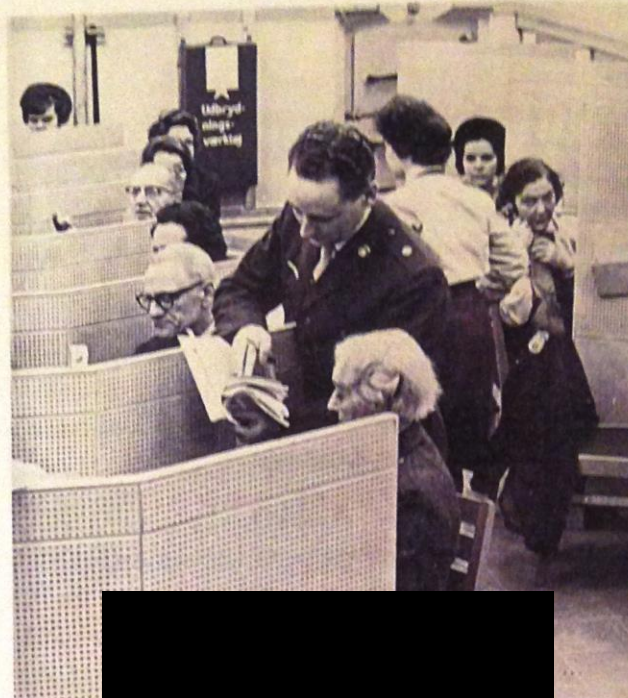
Glæden varer imidlertid kort. Allerede 10. januar 1966 eksploderer det nye gasværk: Et overtryk i en reaktor forplanter sig tilbage i blæseanlægget i tavlesalen, da en sikkerhedsventil ikke åbner.

Ekspllosionen er ikke i sig selv voldsom, men en væg og taget falder ned over tavle og instrumenter.

For første gang i 112 år er det nødvendigt at standse produktionen. Det er kold vinter, og genopbygningen kommer til at vare 3 uger. Byrådet beslutter straks at hente hjælp fra civilforsvaret.

Den ødelagte tavlesal efter eksplosionen på Ålborg gasværk.

Der er stor travlhed i kommandocentralen i Ålborg. Borgerne kommer og går for at rekvirere gasflasker, elvarmeapparater eller bare et måltid varm mad. Det er ikke kun telefonister der sidder i båsene og sender/modtager meldinger, men også kommunens egne folk der bruger telefonerne til intern kommunikation i kommunen.

Kort tid efter eksplosionen bliver det lokale Civilforsvar tilkaldt til i første omgang at assistere brandvæsenet på ulykke stedet. Men det står hurtigt klart, at tusinde vis af borger i Ålborg pludselig står uden gas til komfuret og varmeanlægget. Hårdest ramt er de 700 familier med gasvarme: De må klare sig igennem med elektriske varmeovne eller i enkelte tilfælde med en tankgasinstallation.

Det var en kæmpe koordinerings opgave der stod foran det lokale civilforsvar, der straks aktiverede byens kommandocentral og indkaldte alt frivillig signalpersonale og de ledende chefer.

Kommandocentralen virkede som koordinerings kontor da der skulle leveres varmt mad ud til borgerne, fordeles flaskegas, udleveres el varmeapparater og byens VVS'ere skulle sendes ud til de enkelte husstande, for at lave midlertidige gas installationer så beboerne kunne kobles til flaskegas.

Samtidig skulle der udsendes information til borgerne om, hvordan de skulle forholde sig. Kommandocentralen var aktiv i 4 uger indtil situationen igen var normal og gassen var vendt tilbage.

Bunkeren udgik af beredskabet i 2003, da det statslige krav om, at de største 20 kommuner uden for det storkøbenhavnske område skulle være i stand til at yde en øjeblikkelig og mere omfattende indsats mod følgerne af krigshandlinger blev annulleret i 2002.

Ifølge beredskabschef Jan Nedza fik beredskabet i 2003 en henvendelse fra staten, hvor man blev bedt om at holde kommandocentralen i baghånden som safe-house, hvis medlemmer af regeringen eller kongehuset befandt sig i Nordjylland under hændelser, hvor der kunne være brug for at bringe dem i sikkerhed.

Aalborg Nord

Idet man forventede at fjende ville sprænge Limfjordsforbindelserne havde Aalborg to KC'ere, så de to bydele kunne fungere uafhængigt af hinanden.

KC Nord ligger på Toftevej i Nørresundby. Den havde til funktion at kunne håndtere den nordlige del af kommunens beredskab.

Indgangen før og nu. Foto: Beredskabsstyrelsen i 1950'erne og Bjørn Laursen 2012.

Foto: Lars Løvgreen 2017

Grundplan. Foto: Lars Løvgreen 2017

Bunkeren har ikke haft en funktion i mange år og på et tidspunkt lejede beredskabet den ud til Politiet, der angiveligt brugte den til træning.

Brønderslev

Brønderslev KC blev indviet 3/12 1955.

Har du oplysninger/billeder håber vi du vil sende os en [mail](#).

Frederikshavn

25/1 1952 afhændede kommunen en 368 m² stor grund på hjørnet af Lundevej og Stenbakkevej til Civilforsvarsstyrelsen. Her blev der opført en KC, som blev indviet 7/2 1955.

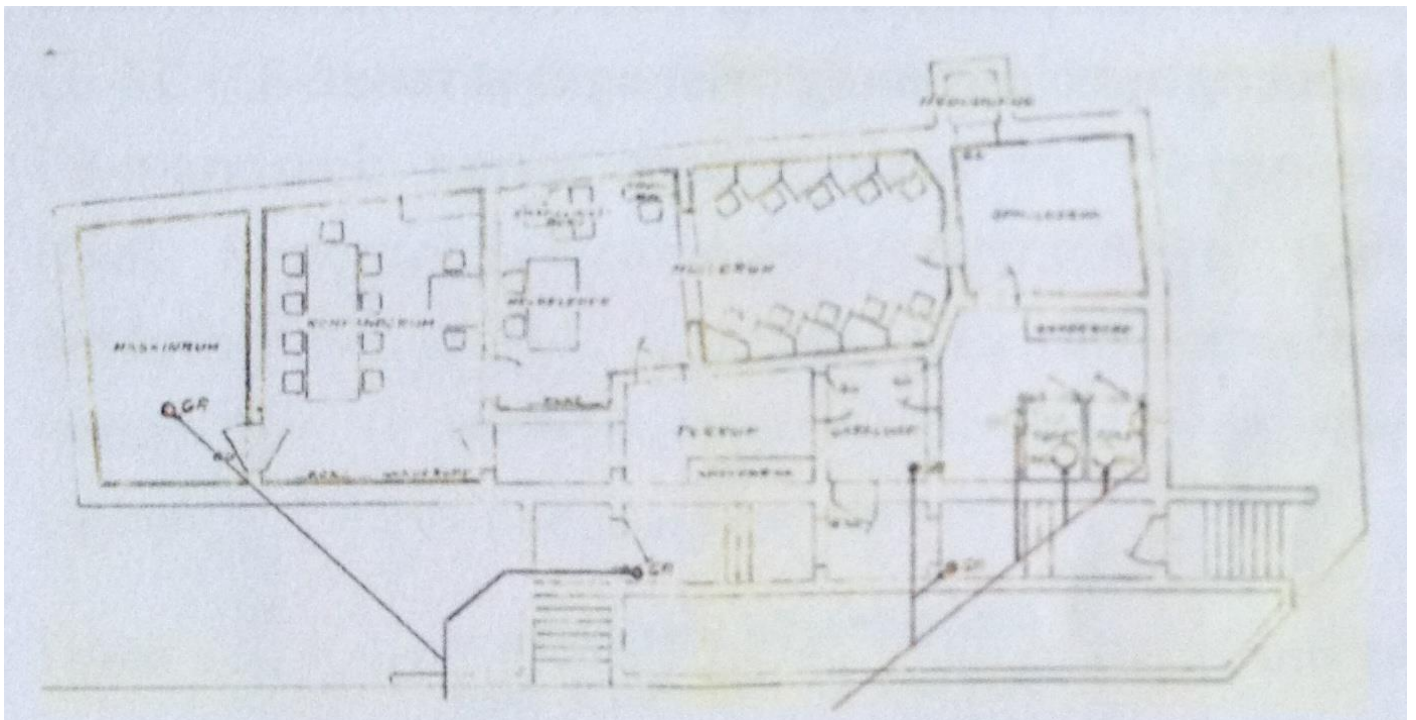
Indgangspartiet. Foto: Martin Pagh Jysk Koldkrigsforening 2014.

Bunkeren bruges i dag som lager. Foto: Martin Pagh Jysk Koldkrigsforening 2014.

Maskinrummet. Til venstre ses nødgeneratoren, i midten ventilationsanlægget og til højre eltavlerne. Foto: Martin Pagh Jysk Koldkrigsforening 2014.

Grundplan

Som følge af, at Frederikshavn var blevet en vigtig flådehavn og som følge af, at byen var vokset og kommandocentralen efterhånden lå midt i bykernen blev det i 1970'erne besluttet at flytte KC funktionen væk fra bykernen.

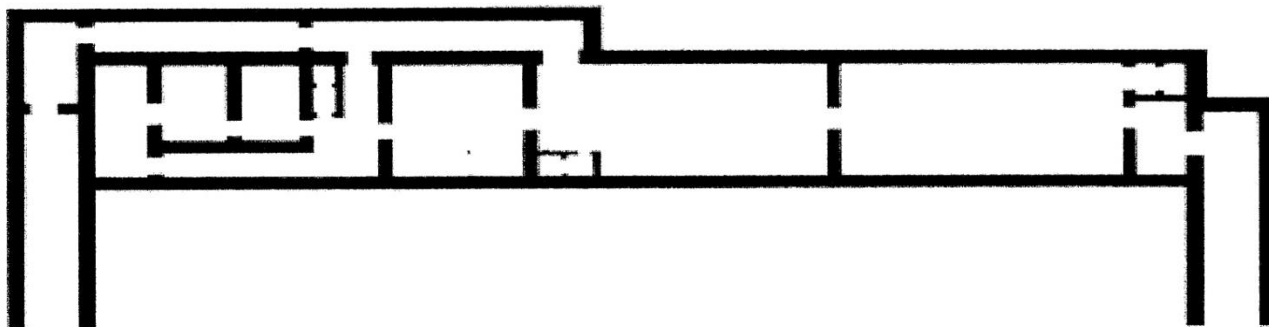
I Tøttenborg ved Kilden vest for Frederikshavn havde tyskerne i juli 1940 opført en kombineret beskyttelsesbunker og lazaret for "Flyveplads Frederikshavn".

Efter krigen lå bunkeren tom hen.

Civilforsvarsstyrelsen indgik en lejeaftalen med kommunen maj 1980 og lokalplanen blev tinglyst den 20/11 1980.

I 1980-81 blev der ændret på de indre vægge - og den blev indrettet som ny KC.

Civilforsvarsstyrelsens omkostninger ved ombygningen var projekteret til 1.319.988,58 kr. i datidens priser.

Grundplan af bunkeren. Bunkeren har en bredde på ca. 8 meter og en længde på ca. 48 meter. Vægtykkelsen er 50 cm., hvilket var under normal tysk standard men som opfyldte Civilforsvarsstyrelsens krav.

Udlånt af Kenneth Kristensen, Bangsbo museum

Indgangen til KC'en i Kilden. Foto: Kenneth Kristensen 2011.

Situationsrum. Foto: Kenneth Kristensen 2011.

Situationsrum. Foto: Kenneth Kristensen 2011.

Signalrummet. Foto: Kenneth Kristensen 2011.

Køkken. Foto: Kenneth Kristensen 2011.

Soverum. Foto: Kenneth Kristensen 2011.

Forbindelsesgang og depot. Foto: Kenneth Kristensen 2011.

Luftrensning og nødgenerator. Foto: Kenneth Kristensen 2011.

Kommunen var en af de 20 kommuner uden for det storkøbenhavnske område, der efter beredskabslov af 1992 fortsat skulle opretholde et udvidet redningsberedskab, der skulle kunne yde en øjeblikkelig og mere omfattende indsats mod følgerne af krigshandlinger. Frederikshavn havde ikke befolkningstal, der berettigede dette, men havnen var af særlig vigtig betydning for totalforsvaret.

Loven blev annulleret i 2002 og siden da har bunkeren i Kilden stået hen, men stadig med inventar. Bunkeren stod hen hæmmet af skimmelsvamp frem til 22/8 2012, hvor den blev tømt. Enkelte effekter blev flyttet til Bangsbo Fort og resten blev kasseret. Det eneste der blev efterladt var maskinrummet.

Frederikshavn Kommune har derfor ikke længere en sikret KC.

Hadsund

Hadsund kommune havde oprindeligt en KC under Hadsund Skole på Kirkegade.

KC'en var en såkaldt kategori II bunker, der således var at betragte som af midlertidig karakter.

Eftersom Falcks redningskorps opførte en ny station i 1981 på Fabriksvej ansøgte den lokale civilforsvarskommission derfor Civilforsvarsstyrelsen om bevilling til opførelse af en ny KC ved siden af. Civilforsvarsstyrelsen så sig imidlertid først i stand til at imødekomme ansøgningen nogle år senere.

Den nye KC er opført i september 1987 til marts 1988. Nøglerne til den gamle KC blev overdraget til skolen februar 1990.

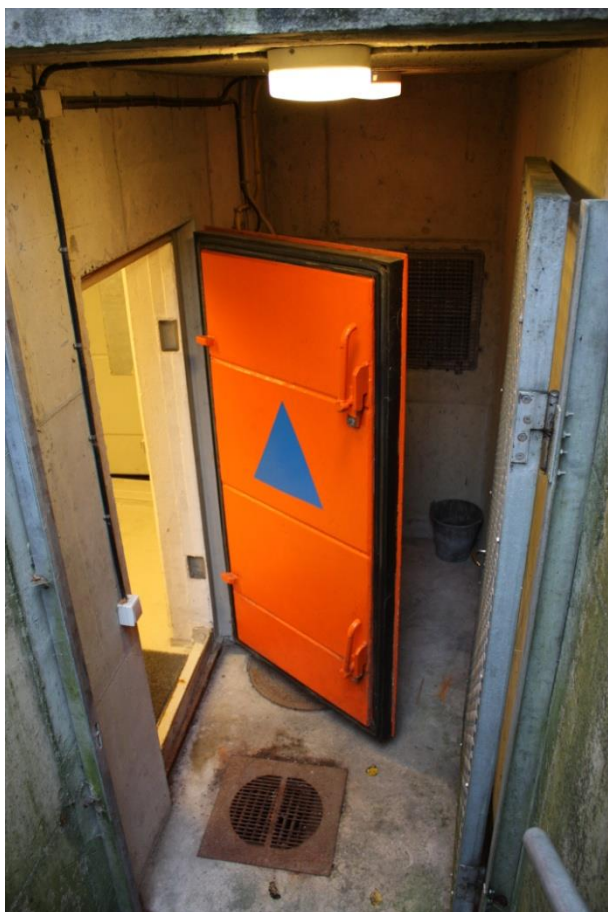
Da bunkeren var nyetableret blev der afholdt åbent hus.

Til venstre: Nedgangen til bunkeren.

Til Højre: KC'en deler radiomast med den nærliggende Falck station.

Foto: Karsten Pedersen 2011.

Indgangspartiet og gassluse. Foto: Karsten Pedersen 2011.

Signalrummet.

Skranken er til signalofficeren, som har et skydevindue ind til situationsrummet. Gennem dette hul kan han orientere sig om hvad der sker og lange meddelelser frem og tilbage.

Da KC'erne er opført før den digitale tidsalder – og sjældent holdes ajour med udviklingen er PC'er som denne et særsyn.

Foto: Karsten Pedersen 2011.

Hylde med beredskabsplaner mv. i signalrummet. Bagerst anes det ene af to toiletter. Foto: Karsten Pedersen 2011.

Foto til venstre: Køkkenet.

Foto til højre: Bunkeren har 9 sengepladser.

Foto: Karsten Pedersen 2011.

Foto til venstre: I starten af 1990'erne var der indbrud gennem nødudgangen, men efterfølgende satte man en lås på (den sorte metalklod midt på lugen). Der blev stjålet nogle radioer.

Foto til højre: Udbrudningskassens indhold (standardiseret i alle KC'ere).

Foto: Karsten Pedersen 2011.

En af flere overtryksventiler. På klistermærket ses det, at den svenske krigsmateriel har godkendt ("G") eksporten af overtryksventilen. Samme ventil ses i bl.a. Tinglev KC (Region III), der da også er bygget på samme tid. Foto: Karsten Pedersen 2011.

Ventilationsrummet.

Den store tank på fotoet til venstre er et gasfilter.

På det runde apparat i midten af fotoet til højre kan der monteres et håndtag, så man manuelt kan cirkulere luften i tilfælde af, at al strøm inkl. nødstrøm går.

Udstyret i ventilationsrummet er noget af de mest moderne i Danmark.

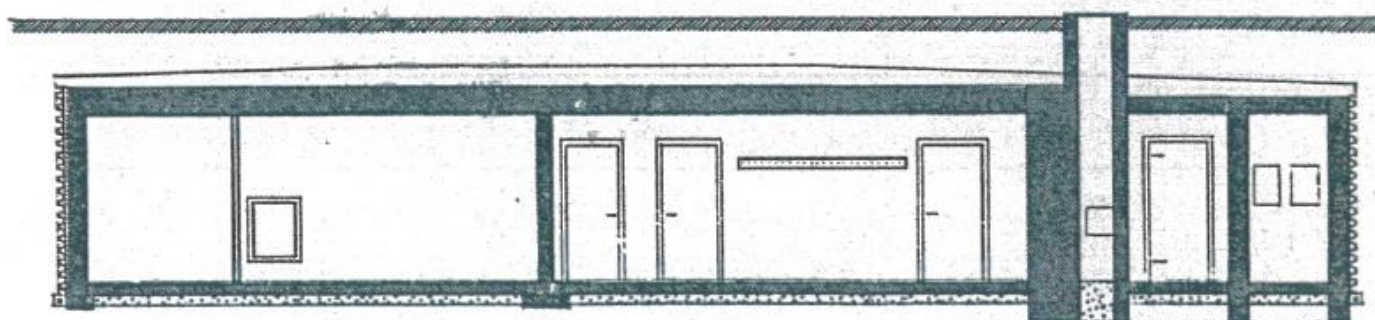
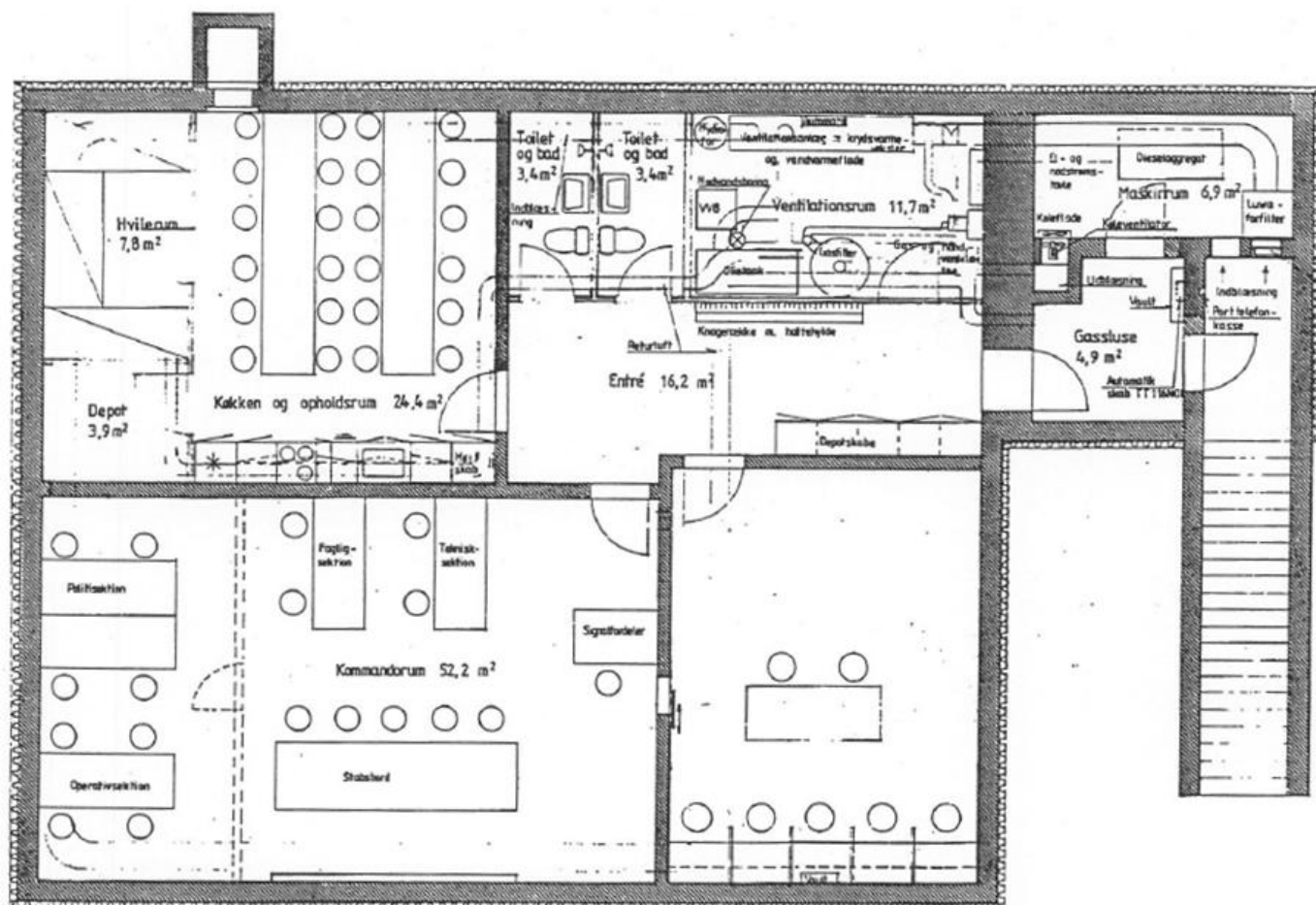
Foto: Karsten Pedersen 2011.

Foto til venstre: Nødgenerator

Foto til højre: forfatterne har aldrig set en vaskesøjle i en kommunal KC før. Bunkere har også altid et stort problem med at komme af med fugten fra vådt tøj. I REGAN VEST er der derfor kun én vaskesøjle til at betjene hele 350 personer. I Hadsund KC tages der også forholdsregler idet der på tørretumbleren står "Tørretumbler må ikke benyttes samtidig med udsugningsanlæg!" – hvilket af hensyn til indeklimaet vil være utænkelig at slukke for i de større bunkere, hvis der er mange mennesker til stede – og der vel og mærke ikke florerer krigsgasser.

Foto: Karsten Pedersen 2011.

Grundtegning af Ikast KC. Bunkerne i Hadsund, Ikast, Karlebo, Hørsholm og Allerød er stort set identiske. Bunkerne har et bebygget areal på 207 m² inklusiv trappe og nødudgang. Bunkernes indvendige areal er på 166 m². Se foto fra opførelsen af Ikast KC [her](#).

KC'en har aldrig været i brug. Under et kraftigt snevejr var det på tale at aktivere den, men det blev ikke aktuelt.

Hadsund kommune er efter kommunalreformen i 2007 blevet en del af Mariagerfjord kommune – sammen med den tidligere Hobro kommune.

Kommunen har oprettet nye krisestyringsfaciliteter men ønsker ikke at oplyse yderligere om disse. Ydermere kan den tidligere Hobro KC stadig gøres klar til brug.

Hadsund KC er stadig i fin stand og bliver brugt som mødelokale for beredskabets frivillige. Der er derfor altid varme på for at undgå fugt. De frivillige holder møde i den hver 14. dag.

Se video fra bunkeren [her](#).

På baggrund af rådgivning fra forfatterne til www.reganvest.dk er bunkeren blevet udpeget af Kulturstyrelsen som en af 25 steder på Danmarkskortet, der kan være med til at fortælle om livet under Den Kolde Krig.

Hjørring

Hjørring havde fra 15/2 1956 en kommandocentral i et sikringsrum på Vestre Skole i Dronningensgade 9 i Hjørring.

Kommandocentralen blev udvidet i 1973 ved inddragelse af to overskydende sikringsrum, så den kunne fungere som fælles kommandocentral for Hirtshals, Hjørring og Sindal kommune.

Der blev samtidig indrettet kommandostationer under Hirtshals og Sindal Rådhus.

Lokaliteterne under Vestre skole anvendes nu som lager for Vendsyssel Teater og muligvis også som klublokaler for radioamatører.

Drøftelserne angående en ny fælles kommandocentral for Hirtshals, Hjørring og Sindal startede allerede i 1970, men blev først konkretiseret i 1984. Udgiften var lidt over en million kroner svarende til ca. det dobbelte i dagens priser. Byggeriet blev brugt som et beskæftigelsesprojekt for unge ledige.

Hjørrings nye KC lå på Mads Clausens Vej 9 på den ejendom, som husede det tidligere kommunale civilforsvar; nu Beredskabscenter Hjørring.

Arealet er på lidt under 300 m², hvilket gør den til en af de større i landet. Den kan rumme 40-60 personer.

Den indeholder mødelokale, et stabsrum, signalrum, soverum med køjer, toiletter og baderum, opholdsstue, køkken, vaskerum, ventilationsrum mv. Bunkeren har egen vandboring og dieselgenerator, som kunne drive alle funktioner i bunkeren.

Der graves ud til bunkeren. Foto: Finn Folsted 1980

Nedgang til bunkeren sker gennem en garage. Adgangen sker gennem en gassluse, hvor der ved udgang kunne skiftes til specielle dragter og åndedrætsbeskyttelse, og hvor der ved tilbagekomst kunne ske en renselse under en bruser. På billedet er det Hjørings beredskabsinspektør Jesper Ludvigsen. Foto: Bente Poder, Nordjyske 2010.

Telefonbåse i signalrummet til kommunikation. Bunkeren havde – som en af få kommunale KC'ere - også et EMP sikkert rum til at beskytte det vitale kommunikationsudstyr. Foto: Bente Poder, Nordjyske 2010.

Opholdsstue. Foto: Bente Poder, Nordjyske 2010.

En tredjedel af de op til 60 personer bunkeren kunne rumme skulle på skift være i sovesalen, hvor køjesengene er stablet, så der ligger tre op i hver. Foto: Bente Poder, Vendelbo Posten 2010.

Sirenevarsling. I dag er denne funktion overtaget af politiet i hele landet. Foto: Bente Poder, Nordjyske 2010.

Luftrensesystem som kan betjenes manuelt i tilfælde af strømudfald af både by-strøm og fra nødgeneratoren. På billedet er det Hjørrings beredskabsinspektør Jesper Ludvigsen. Foto: Bente Poder, Nordjyske 2010.

På grund af kommunens mellemstore størrelse var den lokale Politimester ligeledes repræsenteret i KC'en (eventuelt via Politimesterrepræsentant).

Kommandocentralen er langsomt taget ud af brug over de senere år. Ved sammenlægningen af Hirtshals, Hjørring, Løkken-Vrå og Sindal Kommune i 2007 blev der indrettet krisestyringsfaciliteter i kommunens administrationsbygning i Søndergade i Hjørring. Disse lokaler er beliggende på 1. sal og er ikke sikrede.

Den tidligere KC var indtil 2010 fuldt intakt, men da grundvandet står højt, har den altid været afhængig af grundvandspumper. Det gik galt, hvorefter man blev nødt til at rømme bunkeren for inventar, så der nu kun er køjer og køkken tilbage.

Kommunen vil nu (2012) helt rømme KC'en, men vil aflevere al materiale til Vendsyssel Historiske Museum i Hjørring. Det er uvist hvad der skal ske med bunkeren på sigt.

Hobro

Hobro KC ligger på hjørnet af Brogade og Mariagervej og er på ca. 100 m².

Indgangen. Foto: Karsten Pedersen 2012.

Foto til venstre: Døren stammer fra en tyskbygget bunker ved Vesterhavet.

Foto til højre: Skyllefaciliteter i slusen.

Foto: Karsten Pedersen 2012.

Foto til venstre: signalboks

Foto til højre: KC'en bruges i dag til lager.

Foto: Karsten Pedersen 2012.

Foto til venstre: 42kW generator blev fjernet da KC'en blev nedlagt. Den var meget tung og svær at få op, men den var relativ ny og kunne derfor genbruges. Til venstre ses ventilationsanlægget.

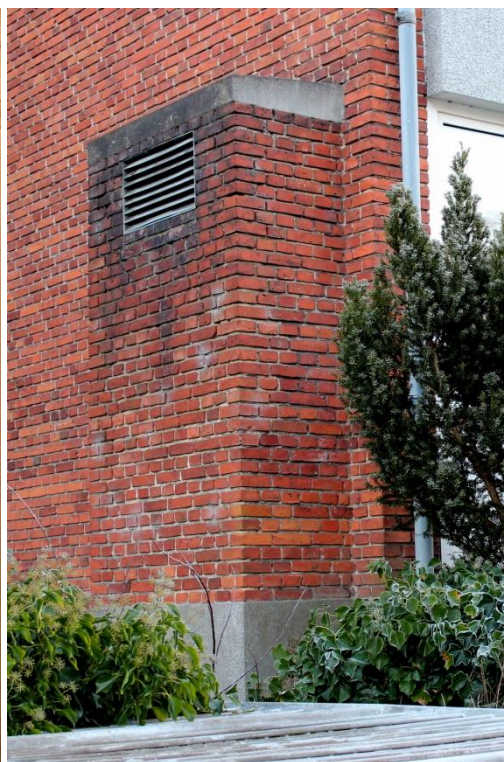

Foto til højre: Sos på skorstenen viser, at generatoren har kørt en del timer under afprøvninger og øvelser.

Foto: Karsten Pedersen 2012.

Nødudgang, der fører op til betondækslet. Foto: Karsten Pedersen 2012.

Bunkeren blev ryddet i 2005 og overdraget til boligforeningen, der ejer bygningerne. Det meste inventar og generatoren blev samtidig fjernet.

Boligforeningen bruger nu lokalerne til opbevaring. Beredskabet betaler stadig for varme og el for at sikre, at den ikke bliver fugtig og der er indgået en klausul med boligforeningen om, at beredskabet skal kunne overtage bunkeren igen inden for tre måneder, hvis der på et tidspunkt bliver brug for den.

Hobro kommune er efter kommunalreformen i 2007 blevet en del af Mariagerfjord kommune – sammen med bl.a. Hadsund kommune, der også havde en KC, som i dag bruges af det frivillige beredskab.

Kommunen overvejer p.t. at oprette nye krisestyringsfaciliteter.

Løgstør

I 1971 indgik Falcks Redningskorps Ålborg A/S en overenskomst med Civilforsvarsstyrelsen (den senere Beredskabsstyrelse), hvor Falck overdrog "brugsret til den i redningsstationen indrettede kommandocentral".

Brugsretten omfattede "uhindret adgang til og benyttelse af kommandocentralen til enhver tid for civilforsvaret.. [og] ret til opsætning af antenne".

Antennen kan i dag tydeligt ses fra vejen og nedgangen til KC'en ses bag Falck-stationen.

Løgstør kommune er efter kommunalreformen i 2007 blevet en del af Vesthimmerlands kommune.

18. februar 2016 i <http://lokaltindblik.dk/lokalnyheder/beredskab-opgiver-bunkere-i-vesthimmerland.aspx>:

Synes godt om Del 0

Beredskab opgiver bunkere i Vesthimmerland

16-02-2017

Kommandobunker i Løgstør nedlægges, medens bunkeren i Aars bevares.

Tekst & foto: Per Lyngby

Helt tilbage fra tiden med den kolde krig, har der i Vesthimmerland eksisteret to kommandocentraler, hvorfra det lokale civile beredskab skulle arbejde i forbindelse med f.eks. krig eller andre større katastrofer. Med oprettelsen af det nye Beredskab Nordjylland har bunkerne ikke længere nogen reel anvendelse.

- Kommandocentralerne er fuldt udstyret, og er lokaliseret henholdsvis i en eget bygning i Aars og lejede lokaler i Løgstør. Lejekontrakten i Løgstør er indgået med Falcks redningskorps da stationen blev opført, og er uopsigelig fra udlejers side og vederlagsfri. Nordjyllands Beredskabs begrundelse for ikke at ville bruge lokaliteterne fremadrettet er, at flugtvejsforholdene ikke overholder gældende lovgivning, fortæller Jørgen Hansen fra Vesthimmerlands Kommune.

De to bunkere er på godt 250 kvadratmeter. Den i Løgstør er ældst - opført af staten i begyndelsen af 1970'erne i forbindelse med Falkstationen. Bunkeren i Aars er placeret på en kommunalt ejet nabogrund til Falkstationen. Man begyndte anlægsarbejdet i 1986 med overdragelse i 1990. Det var en af de sidste, som staten etablerede.

Da bunkeren var operativ klar blev der jævnligt holdt øvelser i den, bl.a. ugentlige signaløvelser, hvor der blev kaldt op til andre centraler. Der lå også en aftale med PET om, at bunkeren skulle bruges af dronningen, hvis der opstod en krisesituation i forbindelse med, at hun opholdt sig på jagtgården i Trend. Ellers var kommandocentralen tænkt som et sted, hvorfra borgmesteren, politiet og en håndfuld medarbejdere skulle koordinere arbejdet i en krisesituation.

Der er i alt 5-6 rum i bunkeren, som er indrettet med egen vand- og energiforsyning og sikret mod indtrængende gas og radioaktiv stråling.

Onsdag formiddag besøgte Beredskabskommissionen i Vesthimmerlands Kommune bunkeren i Aars i forbindelse med deres møde, hvor de i samme forbindelse besluttede at indstille, at lukke bunkeren i Løgstør ned, medens bunkeren i Aars bevares i sin nuværende forfatning. Den kommer fremover til at danne ramme om aktiviteter for de frivillige medlemmer af Beredskabsforbundet. Det kan dreje sig om møder, kurser eller mere sociale aktiviteter for de 58 medlemmer. Den endelige beslutning skal konfirmeres i byrådet.

- Vi er glade for fortsat at kunne råde over bunkeren til vores aktiviteter i Beredskabsforbundet, da den er velholdt, velkendt og centralt placeret i forhold til vores medlemmer, som kommer fra et stort geografisk område, siger Niels Henrik Odgaard og Elo Sørensen, som er henholdsvis kredsleder og vicekredsleder i Beredskabsforbund Vesthimmerland.

Bunkeren i Løgstør er ikke nær så velbevaret som den i Aars - der har således været flere vandskader og der er ikke noget fast gulv i bunkeren. Nu opsiges man lejeaftalen med Falck, som så kan råde over byggeriet til hvad de må finde nødvendigt.

Jørgen Hansen har peget på, at man i forbindelse med f.eks. oversvømmelser i Løgstør fremover kan bruge Lanternen som kommandocentral, hvorfra indsatsen og kampen mod vandet kan koordineres.

Nedgangspartiet. Foto: Martin Pagh, Jysk Koldkrigsforening 2013.

Operationsrummet. Foto: Martin Pagh, Jysk Koldkrigsforening 2013.

Signalrummet (ombygget). Foto: Martin Pagh, Jysk Koldkrigsforening 2013.

Fordelingsgangen. Signalrummet er til venstre og køkkenet til højre. Foto: Martin Pagh, Jysk Koldkrigsforening 2013.

Løgstør KC blev brugt af de frivillige, hvis der er fare på færre med henblik på oversvømmelse i Vesthimmerlands kommune. I Løgstør er der fare på færre hvis vandstanden kommer op i nærheden af 1,8 meter over normalt. Ved stormen "Bodil" i 2013 var vandstanden oppe på omkring 1,5 meter over normalt. Dette kontor bruges til at koordinere fra. Foto: Martin Pagh, Jysk Koldkrigsforening 2013.

Køkkenet. Nøddgangen gemmer sig bag ovnene i væggen. Foto: Martin Pagh, Jysk Koldkrigsforening 2013.

Nibe

Nibe KC er opført i 1962 under Nibe skole.

Indgangspartiet. Foto: Dansk Koldkrigsforening 2015

Indsatstavlen. Foto: Dansk Koldkrigsforening 2015

Sirenevarslingsskabet. Foto: Dansk Koldkrigsforening 2015

*Omstillingsbord. KC'en findes ikke i telefonbøgerne fra 1990'erne, hvor GK nettet blev oprettet. Den er derfor nedlagt sandsynligvis i slutningen af 1980'erne eller starten af 1990'erne. Det skyldes muligvis den er lagt sammen med Løgstør
Foto: Dansk Koldkrigsforening 2015*

Skagen

Skagen KC er en af de få KC'er, hvor der findes fyldestgørende materiale om hele dens historie, hvilket gør den særligt interessant.

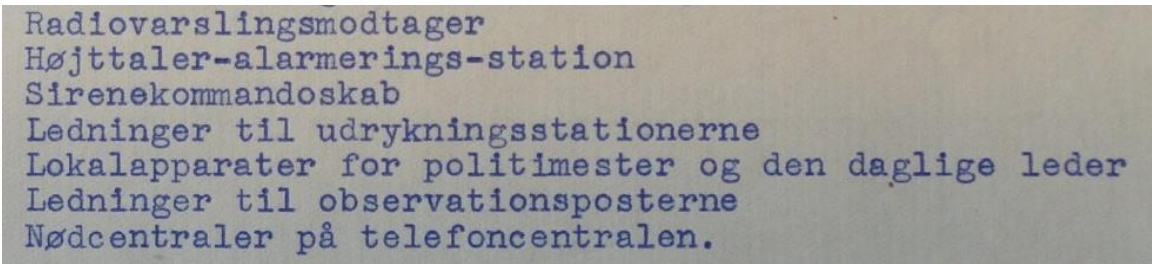
3. oktober 1947 skriver Statens civile luftværn (forløberen for Civilforsvarsstyrelsen – den senere Beredskabsstyrelse), at eksisterende centraler (dvs. fra krigens tid) i de enkelte luftbeskyttelsesområder kan nedlægges såfremt der kan findes velegnede lokaler uden for bykerne, hvor en ny kommandocentral kan indrettes. 10. november samme år foreslår Skagens luftværnschef Statens civile luftværn, at der indrettes en ny kommandocentral i en tidligere tysk bunker lige nord for Trindelvej.

Tysker-bunkeren – der er en model Regelbau 621, bygget i januar 1945 og var en del af Leebstellung (det vil sige det landforsvar den tyske hær etablerede rundt om byen) - var kun med ét stort rum og ville skulle renoveres for 1.300 kr. i datidens mønt.

Af ukendte årsager gives der ikke accept.

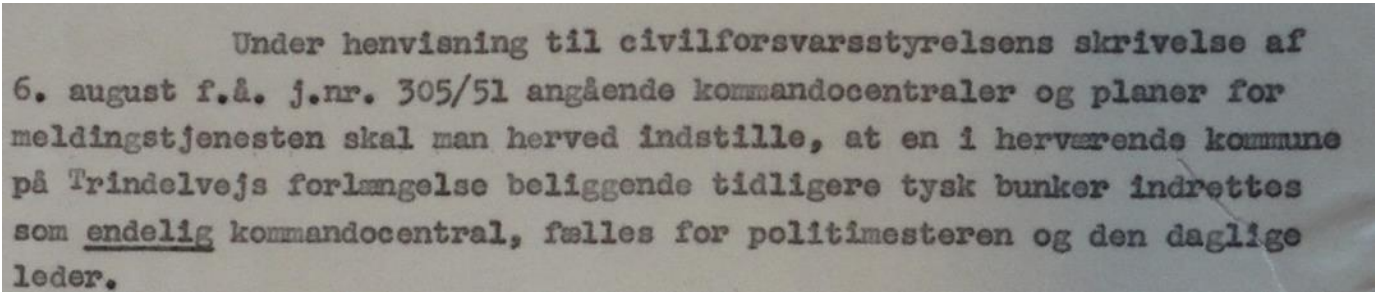
6. august 1951 skriver Civilforsvarsstyrelsen til de kommuner der var store nok til at skulle have en civilforsvarskommission samt til disses politimestre, at det pålægges, at der inden for hvert civilforsvarsområde etableres en kommandocentral "såvel til brug for politimesteren som for den daglige leder". Eftersom der "stilles ret betydelige krav i henseende til sikring og forsyning med tekniske installationer" og udgifterne hertil påhviler staten, som ikke kunne finansiere dem alle på én gang, skulle alle civilforsvarsområder som minimum indrette en midlertidig kommandocentral. Civilforsvarsstyrelsen anmodede om at der blev tilsendt en indstilling vedrørende etableringen, samt – som minimum en foreløbig - plan for meldetjenesten. Der henstilledes endvidere til, at kommandocentralen blev gjort fælles med politimesteren.

D. 28. december 1951 drøftede den lokale civilforsvarskommission Civilforsvarsstyrelsens henstilling – og drøftede igen bunkeren på Trindelvej som en mulighed. Der var dog usikkerhed om hvorvidt Civilforsvarsstyrelsen ville finde bunkeren stor nok som permanent kommandocentral. "Hvis ikke, må der udpeges en kælder til midlertidig central". Der blev på mødet opnået enighed om, at der skulle installeres følgende:

Radiovarslingsmodtager
Højttaler-alarmerings-station
Sirenekommandoskab
Ledninger til udrykningsstationerne
Lokalapparater for politimester og den daglige leder
Ledninger til observationsposterne
Nødcentraler på telefoncentralen.

15. januar 1952 gav Civilforsvarsstyrelsen accept til at renoveringsudgifterne til bunkeren undersøges - og 18. februar fremsendes følgende:

Under henvisning til civilforsvarsstyrelsens skrivelse af 6. august f.å. j.nr. 305/51 angående kommandocentraler og planer for meldingstjenesten skal man herved indstille, at en i hverværende kommune på Trindelvej's forlængelse beliggende tidligere tysk bunker indrettes som endelig kommandocentral, fælles for politimesteren og den daglige leder.

Det gøres samtidig opmærksom på, at "dens størrelse er mindre end i de i styrelsens retningslinier anførte", men at Civilforsvarsstyrelsen inspektionsafdeling har godkendt dette. Der vedlægges samtidig en grundplan og en opgørelse over udgifter til indretning og drift. Sagen blev endvidere fremlagt for Skagen Byråd i notat af 28. juni 1952.

8. september 1954 udbad Civilforsvarsstyrelsen den lokale civilforsvarskommission om bemærkninger til de af Civilforsvarsstyrelsens anbefalede ændringer. Ændringsforslagene vedrørte gulvbelægningen, opsætning af lysstofrør i stedet for almindelige lamper "da byen om ca. 6 mdr. går over til vekselstrøm", bedre lydisolering, bedre ventilation, opsætning af en jernbetonskillevæg "da der ingen nødudgang findes" samt udvendig camouflering.

17. september accepterede den lokale civilforsvarskommission de foreslåede ændringer. Arbejdet blev igangsat og bunkeren blev ibrugtaget kort tid derefter.

Allerede to år senere viser pladsproblemerne sig dog for alvor. I udkast til brev til Civilforsvarsstyrelsen stod der:

Hvis det er folk over gennemsnitstørrelse og -volumen vil det næppe være muligt at anbringe mere end højst 6 mand i rummet, heri medregnet markører og andet nødvendigt mandskab. (Det bør maaske tilføjes, at indtil nu er tjenestegrenscheferne blevet udvalgt efter deres faglige kvalifikationer og ikke efter deres legemsomfang.) Med den store sammenstuvning af personer i det lille lavloftede rum følger en forurening af luften, saaledes at de fleste, der opholder sig i rummet udover en times tid, faar hovedpine og bliver utilpas, idet det ikke med det nuværende ventilationssystem er muligt at forny luften tilstrækkeligt.

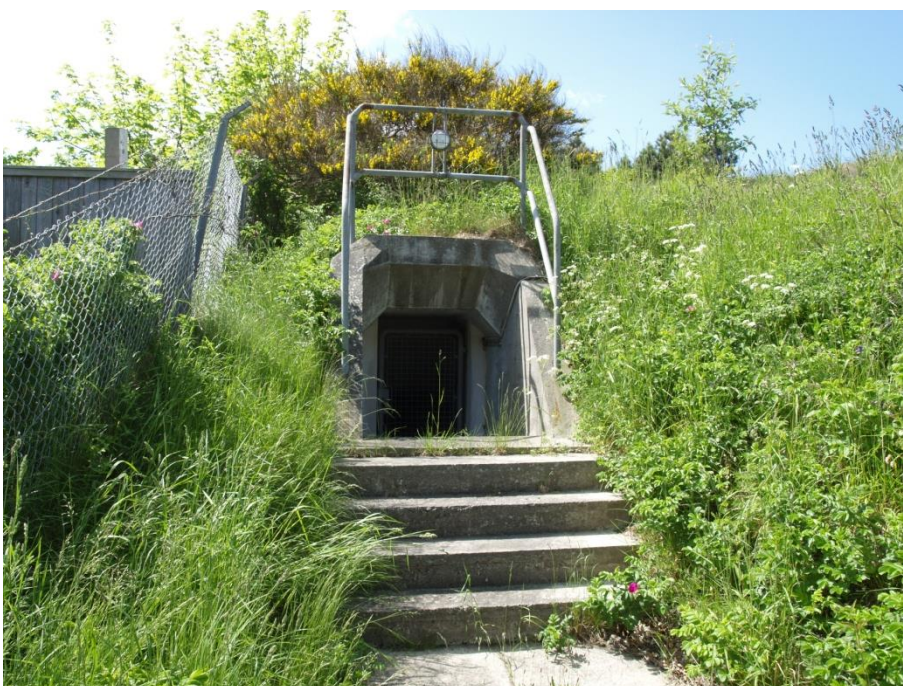
Der anbefales derfor en tilbygning til bunkeren "der skal tjene til kommandorum, opholdsrum, toiletter og maskinrum, idet den nuværende central agtes opretholdt som melderum". Maskinrummet var påtænkt indeholdende apparatur til nødbelysning og elektrisk opvarmning samt ventilation.

10. august 1956 fremsendte ingeniør Chr. D. Rex skitseforslag til civilforsvarskommissionen i Skagen, som 4. oktober 1956 sendte dette videre til Civilforsvarsstyrelsen, der 12. februar 1957 accepterede forslaget mod at der blev gennemført visse ændringer i skitseforslaget. Bl.a. indtegnedes en gassluse og en overdækket nedgang "hvis forlængelse, som er påkrævet af hensyn til neddæmpning af eventuelle detonationers virkning på ståldøren til gasslusen, kan anvendes til redskabsrum el. lign.". Civilforsvarsstyrelsen udbad sig kommissionens bemærkninger hertil – men skrev samtidig, at der ikke kunne forventes at blive givet umiddelbar bevilling til ombygningen.

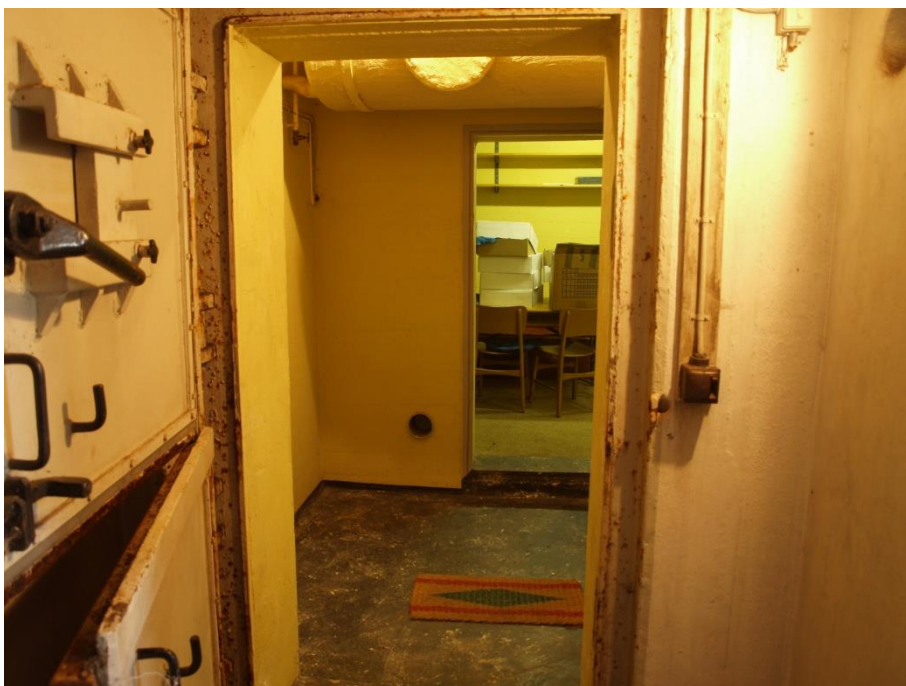
Der bevilgedes dog straks midler til opsætning af et pigtrådshegn ved nedgangspartiet "for at forhindre, at nedgangspartiet benyttes som nødtørftanstalt".

Den lokale civilforsvarskommission godkendte ændringerne d. 5. marts 1957.

12. oktober 1959 fremsendte Civilforsvarsstyrelsens konsulent for offentlige tilflugtsrum A.J. Moe en endelig arrangementsplan og arbejdet blev udført 1960/1961.

Indgangspartiet (efter ombygning). Foto: Bjørn Laursen 2012.

Panserdør ind til slusen. I baggrunden ses forrummet. Foto: Bjørn Laursen 2012.

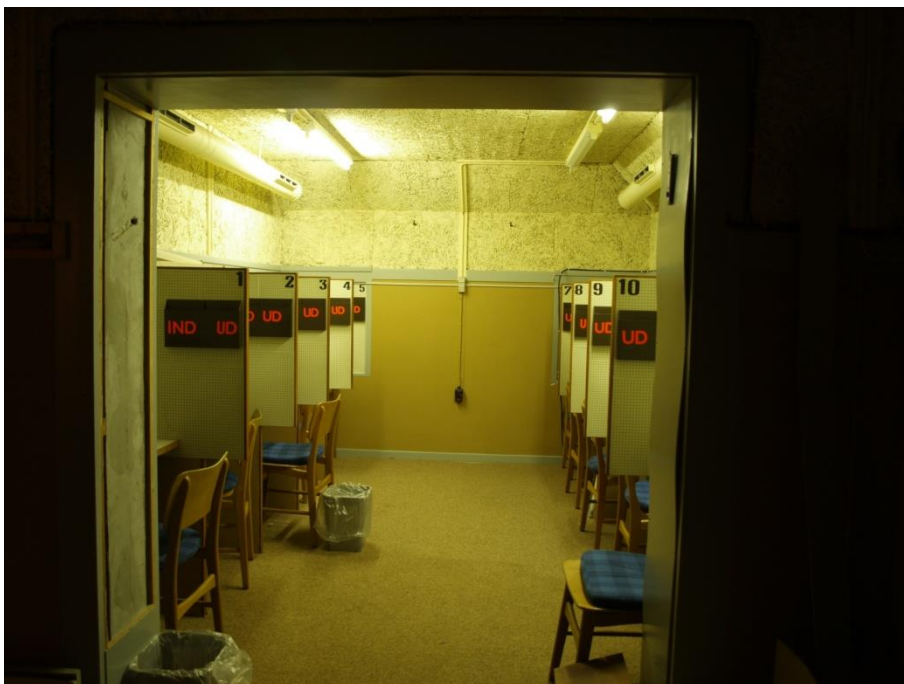
Kommandorummet er beklædt med træ; sandsynligvis af akustiske hensyn. Foto: Bjørn Laursen 2012.

Kort over Skagen i kommandorummet. "KC" er komandocentralen. Cirklen med et 2-tal er en observationspost. Foto: Bjørn Laursen 2012.

Nøddugang ved siden af signallerens skrivebord. Foto: Bjørn Laursen 2012.

Signalrummet. Foto: Bjørn Laursen 2012.

Køkken. Foto: Bjørn Laursen 2012.

Plakat i bunkeren. Foto: Bjørn Laursen 2012.

Ventilationsanlægget. De runde gasfiltre er attrapper til øvelsesbrug. Foto: Bjørn Laursen 2012.

Foto til venstre: For at lede trykbølgen fra en eksplosion forbi indgangsdøren har indgangspartiet en "blindtarm". Døren ind til bunkeren er i væggen på højre side.

Foto til højre: Selve døren ind til bunkeren.

Foto: Martin Pagh, Jysk Koldkrigsforening 2014.

Operationsrummet. Foto: Martin Pagh, Jysk Koldkrigsforening 2014.

Da radioklubben overtog bunkeren ændredes der en smule i inventaret.

Fotoet til venstre: signalrummet anno 2011. Foto: ukendt.

Fotoet til højre: signalrummet anno 2014. Foto: Martin Pagh, Jysk Koldkrigsforening 2014.

Sæby kommune er efter kommunalreformen i 2007 blevet en del af den nye Frederikshavn kommune sammen med Skagen og Frederikshavn kommune. Den nye Frederikshavn Kommune har ikke en sikret KC.

Aars

22. oktober 1984 besigtigede Civilforsvarsregion I en tidligere fragtmandscentral i Aars og skrev dagen efter følgende til Aars kommune:

Bygningen blev gennemgået og afchecket med hensyn til de krav, der stilles af Civilforsvarsstyrelsen for depoter til lokal opbevaring af statsmateriel til civilforsvaret m.v.

Bygningen opfylder fuldt ud de stillede krav.

Bygningens størrelse (2 x 170 m²) skønnes at være passende til det materiel m.v., et civilforsvar af Aars' størrelse kan forventes at have til lokal opbevaring.

Der vil være plads til både det materiel som staten udsender og til det materiel, som kommunen selv skal indkøbe som supplement.

Der kan desuden indrettes munderingsdepot og evt. et par mindre grupperum til undervisning.

Der findes desuden køkken, toilet og bademuligheder.

Bygningens beliggenhed, på en stor grund i industriområdet og som nærmeste nabo til Falck-stationen, er særdeles hensigtsmæssig, bl.a. med henblik på en kommende etablering af civilforsvarskommandocentral (placeringen af denne skal dog godkendes af Civilforsvarsstyrelsen).

Dette og følgende dokumenter er udlånt af Klavs Bojsen, Vesthimmerlands kommune

21. marts 1985 skrev Civilforsvarsstyrelsen (det nuværende Beredskabsstyrelsen) til kommunalbestyrelsen:

Emne: Opførelse af kommandocentral

Under henvisning til telefonsamtale den 21. marts 1985 med civilforsvarsleder [REDACTED] skal man bekræfte, at man har afsat bevilling til opførelse af en kommandocentral i Aars i 1986. Udgifterne ved opførelsen og indretningen af kommandocentralen afholdes af Civilforsvarsstyrelsen, medens kommunen selv lægger byggegrund til.

Da kommandocentralen skal færdigopføres inden udgangen af 1986, skal man anmode om, at der snarest muligt træffes bestemmelse om, hvor kommandocentralen skal opføres. Meddelelse herom bedes givet til styrelsen, hvorefter de nærmere aftaler om opførelse af kommandocentralen kan træffes.

I maj 1985 skrev Civilforsvarsstyrelsen igen til kommunalbestyrelsen:

Emne: Opførelse af kommandocentral

Under henvisning til kommunalbestyrelsens brev af 26. april 1985 (j.nr. 14.06.03.) skal man meddele, at man i dag har anmodet Civilforsvarsstyrelsens rådgivende ingeniører H.H. Harms A/S, Strandvejen 126, 2900 Hellerup, om at planlægge opførelsen af en kommandocentral i Aars på det af kommunen udpegede areal. Selskabet vil rette henvendelse til kommunen om den nærmere placering af kommandocentralen på byggegrunden samt andre praktiske problemer.

Da Civilforsvarsstyrelsen var begyndt at standardisere nyopførelser af KC'ere skrev de endvidere følgende:

Til orientering vedlægges en plan af en kommandocentral, der for tiden opføres i Tønder. Kommandocentralen er en standardcentral, som styrelsen vil benytte ved fremtidige kommandocentralbyggerier. Kvadratmeterstørrelsen ligger fast, men der vil være mulighed for at foretage mindre ændringer af indretningen efter kommunernes ønsker. Såfremt kommunalbestyrelsen måtte have særlige ønsker vedrørende indretningen, bedes dette meddelt, og man vil så tage stilling til ønskerne.

26. april 1985 skrev kommunen, at de ønskede bunkeren opført på grunden bag den af Civilregion I anbefalede bygning på Markedsvej 11.

Bunkerne i Aars, Morsø, Vejen, Tinglev, Tønder og Grenå er identiske.

Der var planlagt et EMP rum de oprindelige planer for Aars, men det blev ikke bygget.

Indgangspartiet. Foto: Jysk Koldkrigsforening, Martin Pagh, 2013

*Operationsrummet. Bagerst er politimesterens tidligere kontor.
Foto: Jysk Koldkrigsforening, Martin Pagh, 2013*

Politimesterens kontor.

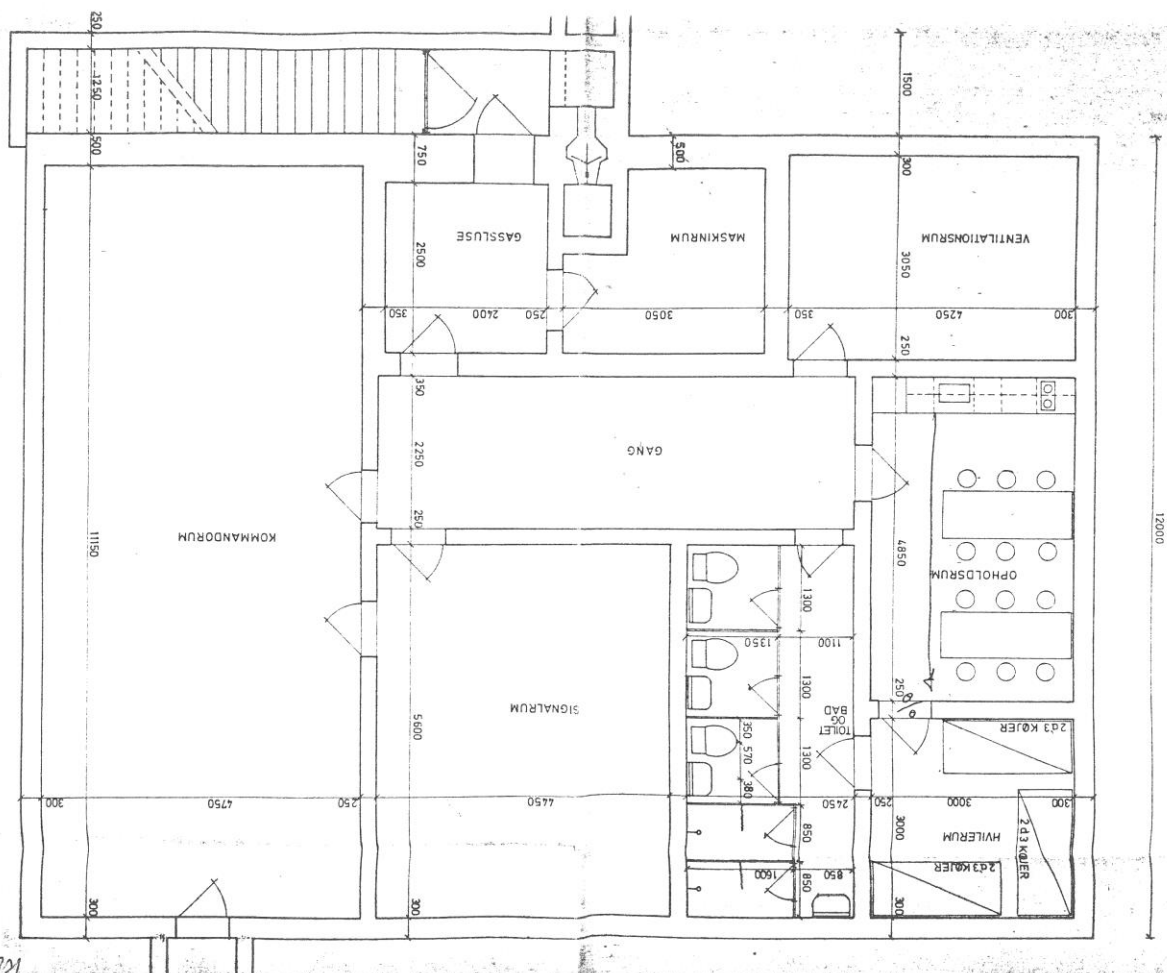
Foto: Jysk Koldkrigsforening, Martin Pagh, 2013

Både KC'en i Aars og i Løgstør blev brugt af det frivillige brandværn til møder, undervisning, klubaftener mv. da de fandt ud af det var svært at få dem til at køre fra den ene ende af kommunen til den anden.

Derfor var Aars velvedligeholdet og er i 2013 blevet malet og har fået fjernet telefonboksene, så der nu er mødelokale i stedet.

Foto: Jysk Koldkrigsforening, Martin Pagh, 2013

Grundtegning. Bunkerne i Aars, Morsø, Vejen, Tinglev, Tønder og Grenå er identiske.

Efter Den kolde krig sluttede skulle kommunen skulle stadig holde bunkeren funktionsdygtig eftersom Politiets Efterretningstjeneste ønskede at bruge bunkeren til beskyttelse af kongehusets medlemmer i tilfælde af, at de var i jagthyttten i Trend og behovet for beskyttelse opstod til de kunne fragtes til f.eks. REGAN VEST.

PET overvejede både KC'en i Løgstør og Aars, men valgte Aars på grund af den var nyere i faciliteterne, og fordi der var soverum for sig.

Aftalen med PET er siden ophørt.

Aars kommune er efter kommunalreformen i 2007 blevet en del af Vesthimmerlands kommune.

18. februar 2016 i <http://lokalindblik.dk/lokalnyheder/beredskab-opgiver-bunkere-i-vesthimmerland.aspx>:

Synes godt om Del 0

Beredskab opgiver bunkere i Vesthimmerland

16-02-2017

Kommandobunker i Løgstør nedlægges, medens bunkeren i Aars bevares.

Tekst & foto: Per Lyngby

Helt tilbage fra tiden med den kolde krig, har der i Vesthimmerland eksisteret to kommandocentraler, hvorfra det lokale civile beredskab skulle arbejde i forbindelse med f.eks. krig eller andre større katastrofer. Med oprettelsen af det nye Beredskab Nordjylland har bunkerne ikke længere nogen reel anvendelse.

- Kommandocentralerne er fuldt udstyret, og er lokaliseret henholdsvis i en ejet bygning i Aars og lejede lokaler i Løgstør. Lejekontrakten i Løgstør er indgået med Falcks redningskorps da stationen blev opført, og er uopsigelig fra udlejers side og vederlagsfri. Nordjyllands Beredskabs begrundelse for ikke at ville bruge lokaliteterne fremadrettet er, at flugtvejsforholdene ikke overholder gældende lovgivning, fortæller Jørgen Hansen fra Vesthimmerlands Kommune.

De to bunkere er på godt 250 kvadratmeter. Den i Løgstør er ældst - opført af staten i begyndelsen af 1970'erne i forbindelse med Falkstationen. Bunkeren i Aars er placeret på en kommunalt ejet nabogrund til Falkstationen. Man begyndte anlægsarbejdet i 1986 med overdragelse i 1990. Det var en af de sidste, som staten etablerede.

Da bunkeren var operativ klar blev der jævnligt holdt øvelser i den, bl.a. ugentlige signaløvelser, hvor der blev kaldt op til andre centraler. Der lå også en aftale med PET om, at bunkeren skulle bruges af dronningen, hvis der opstod en krisesituation i forbindelse med, at hun opholdt sig på jagtgården i Trend. Ellers var kommandocentralen tænkt som et sted, hvorfra borgmesteren, politiet og en håndfuld medarbejdere skulle koordinere arbejdet i en krisesituation.

Der er i alt 5-6 rum i bunkeren, som er indrettet med egen vand- og energiforsyning og sikret mod indtrængende gas og radioaktiv stråling.

Onsdag formiddag besøgte Beredskabskommissionen i Vesthimmerlands Kommune bunkeren i Aars i forbindelse med deres møde, hvor de i samme forbindelse besluttede at indstille, at lukke bunkeren i Løgstør ned, medens bunkeren i Aars bevares i sin nuværende forfatning. Den kommer fremover til at danne ramme om aktiviteter for de frivillige medlemmer af Beredskabsforbundet. Det kan dreje sig om møder, kurser eller mere sociale aktiviteter for de 58 medlemmer. Den endelige beslutning skal konfirmeres i byrådet.

- Vi er glade for fortsat at kunne råde over bunkeren til vores aktiviteter i Beredskabsforbundet, da den er velholdt, velkendt og centralt placeret i forhold til vores medlemmer, som kommer fra et stort geografisk område, siger Niels Henrik Odgaard og Elo Sørensen, som er henholdsvis kredsleder og vicekredsleder i Beredskabsforbund Vesthimmerland.

Bunkeren i Løgstør er ikke nær så velbevaret som den i Aars - der har således været flere vandskader og der er ikke noget fast gulv i bunkeren. Nu opsiges man lejeaftalen med Falck, som så kan råde over byggeriet til hvad de må finde nødvendigt.

Jørgen Hansen har peget på, at man i forbindelse med f.eks. oversvømmelser i Løgstør fremover kan bruge Lanternen som kommandocentral, hvorfra indsatsen og kampen mod vandet kan koordineres.

Poul Holt Pedersen og Karsten Pedersen forfatterne@reganvest.dk. Se "Danmarks dybeste hemmelighed. REGAN VEST - regeringens og kongehusets atombunker", www.reganvest.dk og www.facebook.com/reganvest